

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość
Jędrzychowice

1. Nazwa

ZESPÓŁ DWORSKI: dwór wraz z parkiem

2. Czas powstania

2 poł XIX w.

8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres

**Jędrzychowice 29
67-407 Szlichtyngowa**

5. Przynależność administracyjna
województwo **lubuskie**

powiat **wschowski**

gmina **Szlichtyngowa**

6. Formy ochrony

**Wpis do rejestru zabytków pod nr 1006/A z
27.06.1986 r.**

**Ustalenie ochrony w zmianie miejscowego
planu zagospodarowania przestrzennego
Gminy i Miasta Szlichtyngowa, w części
dotyczącej wsi Jędrzychowice, Kowalewo (Dz.
Urz. Woj. Lubuskiego nr 25A z dn. 30 grudnia
1999 r., poz. 269).**

Mapa założenia.

Historia.

W 1579 r. wymienia się dwóch właścicieli Jędrzychowic, Mateusza Radlicza i Stefana Wilkowskiego. Przypuszczalnie był to początek podziału miejscowości na dwie części, odpowiadające w późniejszym okresie Jędrzychowicom Górnym i Dolnym. W latach 1605-1614 wieś była własnością Adama Gorczyńskiego z Gorczyny, który oddał ją w dzierżawę Wojciechowi Kurczach Zawadzkiemu. Z czasem rodzina dzierżawcy stała się właścicielem dóbr. Następnymi dysponentami włości, aż do poł. XIX w., byli kolejni przedstawiciele rodziny Mieleckich herbu Ciołek. Od 1841 r. Jędrzychowice Dolne należały do rycerza Zakonu Joanitów, Leonharda von Prittwitz. W tym samym czasie druga część miejscowości była własnością Johana Friedricha Heine. W 2 poł. XIX w. Leonhard von Prittwitz figurował jako właściciel Jędrzychowic Górnych, zaś jako posiadacz dolnego majątku wymieniany był Oscar Jenke. Jeszcze na pocz. XX w. posiadłość jędrzychowicka była podzielona na część górną i dolną. W 1907 r. majątki zostały scalone i stanowiły własność Karla Gilka-Böttzow, zarządcą w tym czasie był niejaki Casselmann. Założenie folwarczne w Jędrzychowicach Górnych powstało w 2 poł. XIX w. Dwór został wzniesiony w latach 1920-1925 jako siedziba ówczesnego właściciela folwarku, z rodu von Jagwitz. Po II wojnie światowej folwark został własnością Zespołu Państwowych Nieruchomości Ziemskich. Następnie utworzono tutaj PGR. Od 1949 r. zespół folwarczny należał do POHZ w Osowej Sieni. Obecnie dwór wraz z gospodarstwem stanowi własność prywatną.

Opis.

Założenie usytuowane jest w środkowej części wsi Jędrzychowice. Zespół folwarczny leży na północ od drogi Kandlewo - Kowalewo. Do założenia prowadzi brukowana i częściowo wybetonowana droga odchodząca na północ od drogi Kandlewo - Kowalewo. Założenie otoczone jest od wsch., pd., zach., zabudowaniami mieszkańców wsi, a od pn. polami uprawnymi. Zespół obejmuje park oraz podwórze gospodarczo - folwarczne. Domy mieszkalne dawnych pracowników nie tworzą zwartej kolonii mieszkalnej, ale rozproszone są we wsi. Park założony jest na zachód od podwórza gospodarczo - folwarcznego. W pd. jego części usytuowane są dwa stawy oddzielone od siebie groblą. Na wschodniej granicy parku usytuowany jest dwór. Na południe od niego znajduje się ogród. Teren po wschodniej stronie dworu jest ogrodzony, zawiera drzewa i centralnie usytuowany klomb. Podwórze gospodarczo-folwarczne (usytuowane na wschód od parku) posiada kształt prostokąta o dłuższym boku na wschód-zachód. Nie tworzy ono wraz z parkiem kompozycji osiowej. Zespół stanowi kompozycję zamkniętą o otwarciach szczelinowych. Posiada wewnątrz architektoniczne. Podłogę urbanistyczna stanowi bruk. Dominantę tego założenia stanowi wieża ciśnień usytuowana wewnątrz dziedzińca. Podwórze gospodarczo-folwarczne ograniczone jest od zachodu: dworem (1) oraz budynkiem gospodarczo-inwentarskim (2). Na północnej granicy podwórza stoją: stajnia (3) z przybudówką, magazyny (4) i magazyn (5). Pomiedzy stajnią i magazynem mieści się północna brama wjazdowa na teren podwórza. Wschodnią granicę podwórza stanowi stodoła (6). Na pn - wsch. od stodoły położona jest chlewnia, ob. magazyn (7). Obszar podwórza folwarcznego od strony wschodniej jest ogrodzony. Od południa dziedziniec folwarczny ogranicza obora (8). Do zachodniej części południowej ściany obory dostawione są garaże (11). Pomiedzy dworem (1) a oborą (8) w pewnej odległości od nich znajduje się główna brama wjazdowa. Przy drodze do niej usytuowany jest po wschodniej stronie dom mieszkalny nr 29e (12). Wewnątrz podwórza gospodarczo-folwarcznego znajduje się wieża ciśnień (9), wiatra i waga. Do południowej ściany wieży ciśnień dostawiona była kuźnia. Dwa budynki mieszkalne należące do folwarku usytuowane są na wschód od zespołu

Wartości.

Folwark prezentuje wartości zabytkowe, wartość artystyczną, historyczną i naukową. Jest przykładem pozostałości barokowej zabudowy rezydencjonalnej wraz z parkiem i zespołem pofolwarcznej z połowy XIX wieku.

Stan zachowania.

Dwór w rękach prywatnych zaniedbany, jak również teren wokół niego. Park zaniedbany, zarośnięty. Budynki gospodarcze w średnim stanie zachowania, użytkowane. Dom mieszkalny przekształcone i przebudowane.

Postulaty dotyczące konserwacji.

Skutki dysharmonizujące powodują przebudowy istniejących budynków, niezgodne z historyczną tradycją zespołu oraz niekontrolowanych prac remontowych, pozbawiających budynki cech waloryzujących (nowe okna bez podziałów, z ramowych okien z PCV, powiększanie otworów okiennych, zamurowywanie drzwiowych, wymiana drzwi wejściowych do budynków na blaszane, remonty dachów i wymiana pokryć na nowe z blachy falistej lub blacho dachówki, ocieplanie i tynkowanie elewacji). Zauważa się również brak koniecznych napraw budynków gospodarczych oraz brak użytkowania większości historycznych budynków gospodarczych. Należy utrzymać dotychczasową, historyczną zabudowę, z ewentualnym uzupełnieniem zabudową nową w miejscu starej. Powstające tu budynki powinny nawiązywać formą do architektury historycznej zabudowy folwarcznej, a ich wysokość nie powinna stanowić dominanty urbanistycznej (budynki jednokondygnacyjne o nierozczłonkowanej bryle i dwuspadowym dachu krytym materiałem ceramicznym). Na terenie zespołu ustanowić zakaz lokalizacji obiektów, stanowiących wyraźną dominantę architektoniczną, np. maszty nadawcze, elektrownie wiatrowe, obiekty wielkopowierzchniowe.

Bartosz Idryjan

20.09.2021r.

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków